

ПРАВА ДИТИНИ ТА ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ЇХ ЗАСТОСУВАННЯМ

**БАНДУРКА Ірина Олександрівна - доктор юридичних наук, доцент
Харківського національного університету внутрішніх справ
DOI 10.32782/LAW.UA.2021.4.9**

У правовому суспільстві будь-який громадянин наділений правами і свободами, наданими йому від народження, які мають бути визнані, дотримані та захищені державою, громадянам надається судовий захист, який гарантує всю повноту прав, свобод та законних інтересів. Оскільки ця обставина не обмежена будь-якими винятками, то особи, які не досягли 18 років (повноліття, тобто повної дієздатності), теж мають комплекс таких прав.

Упродовж кількох років у юридичній літературі, засобах масової інформації питання реалізації та захисту прав дітей, фактично грубого та часом нелюдського поводження з дитиною не втрачають актуальності та злободенності. Занепокоєння щодо реалізації прав дитини проявляється на всіх рівнях (національному та міжнародному) тому що людство в цілому та держава, зокрема, стурбовані здатністю майбутніх поколінь гарантувати життєздатність суспільства та його майбутнє процвітання і України в тому числі.

Ключові слова: права, людина, громадян, дитина, порушення, законодавство.

Постановка проблеми

На сьогодні в Україні проблема дотримання законних прав, свобод та інтересів дітей як з боку держави в особі посадових осіб, так і з боку самих батьків є досить актуальною. Аналізуючи статистичні дані звернень до Національної поліції та повідомлення із засобів масової інформації, ви-

дно, що порушення прав дітей відбувається практично щодня, у деяких випадках такі порушення супроводжуються фізичним та/або моральним насиллям.

Діти складають особливу категорію населення, яка потребує надання особливого правового захисту в силу фізичної та розумової незрілості, в чітко регламентованому правовому статусі, тому що діти більшою мірою, ніж дорослі, залежать від держави, оточення та системи соціальних інститутів. Така специфіка прав дитини є підставою для виділення їх в окремий інститут права.

Ця стаття присвячена дослідженню прав дитини та проблемам їх дотримання та застосування згідно з міжнародно-правовими нормами та чинним національним законодавством України.

Стан дослідження проблеми

Упродовж окремих етапів розвитку суспільства та держави з урахуванням внесення змін до національного законодавства України правові основи щодо прав дитини досліджувались окремими вченими, серед яких є Ю.О. Буров, Л.В. Волинець, Ю.А. Войцеховська, Н.М. Крестовська, О.Ф. Скакун, М.А. Маніна, О.Ф. Фрицький, О.М. Кудрявцева, І.В. Швець, О.А. Шульц, А.А. Оржаховська, І.В. Волошина та інші. Дослідження цих вчених є пізнавальні та несуть змістовний характер, але з урахуванням соціального розвитку суспільства, підвищення рівня порушення законних

прав, свобод та інтересів дитини, вдосконалення національного законодавства України, виникає необхідність у додатковому дослідженні проблем захисту прав дитини.

Мета дослідження полягає у дослідженні особливостей захисту законних прав, свобод та інтересів дитини, виявлення проблем їх додержання та застосування.

Наукова новизна дослідження

Жодна держава у світі не є зразковою у сфері дотримання прав дитини. Навіть у найбільш високорозвинених країнах спостерігається зростання злочинності неповнолітніх, наявність сімей з низьким рівнем життя, дитяча смертність внаслідок недостатнього медичного обслуговування, зростання соціального сирітства та безпритульних дітей, буллінг тощо. Питання про права дитини та їх захист в Україні є однією з найгостріших соціально-економічних та політичних проблем, у вирішенні якої держава зацікавлена. Дитина – це «специфічний» суб'єкт дослідження, оскільки дитина в силу своєї фізіологічної незрілості потребує надання йому спеціальних прав і забезпечення їхнього додаткового захисту.

Виклад основного матеріалу

Відповідно до чинного законодавства України дитиною є особа віком до 18 років (до досягнення нею повноліття). Малолітньою вважається дитина до досягнення нею чотирнадцяти років. Неповнолітньою вважається дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років. У свою чергу, права дитини – це ряд прав і свобод, які мають українці віком до 18 років.

Ст. 1 Закону України «Про охорону дитинства» та ст. 1 Закону України «Про громадянство України» визначають, що дитина - особа віком до 18 років (повноліття), якщо згідно із законом, застосовуваним до неї, вона не набуває прав повнолітньої раніше, у свою чергу, дитинство - період розвитку людини до досягнення повноліття [1, 4]. Розділення періоду розвитку дитини до повноліття на малолітній та неповнолітній

встановлюється чинними нормами Цивільного та Сімейного кодексів України.

Декларація прав дитини 1959 року встановила, що за кожною дитиною без будь-яких відмінностей чи дискримінації закріплено весь комплекс прав (принцип № 1), а саме: дитина має бути наділена всіма зазначеними в цій Декларації правами. Ці права мають визнаватися усіма державами без жодних винятків і без розрізнення чи дискримінації за ознаками раси, кольору шкіри, статі, мови, релігійних, політичних або інших переконань, національного чи соціального походження, майнового стану, народження або іншими обставинами, що стосуються самої дитини чи її сім'ї [2]. У розвиток цього положення у 1989 році було прийнято Конвенцію про права дитини, яка проголосила основні права дитини, а саме: 1) права на життя та здоровий розвиток; 2) декларація про ім'я; 3) декларація про громадянство; 4) право знати своїх батьків; 5) права на турботу батьків та на спільне проживання з ними; 6) права та обов'язки щодо дітей їхніх батьків [3].

Конвенція визнає дитину суб'єктом права і ставить перед державами, які її підписали, завдання підготовки дітей до самостійного життя, нормального розвитку та формування їх особистості відповідно до загальнолюдських цінностей.

Права дитини, зазначає Н.М. Опольська, є об'єктивно визначеними соціально-економічним рівнем розвитку суспільства та юридично гарантованими державою. Це ті можливості задоволення потреб та інтересів дитини, реалізація яких є необхідною умовою для її нормального життя й гармонійного розвитку, здійснюється самою дитиною або за допомогою інших осіб [7, с. 16].

Захист прав дітей в Україні реалізується нормами, викладеними у Конституції України, Сімейному кодексу України та інших нормативно-правових актах. Так, Конституція України згідно із загально-визнаними нормами міжнародного права гарантує права і свободи людини та громадянина України (ст.ст. 27, 28, 29, 32, 51, 52, 53, 57), чим створює соціально-економічну

основу та правову базу для нормальної освіти, виховання та розвитку дітей.

Сімейний кодекс України націлений на зміцнення сім'ї, побудови її на взаємному коханні та повазі її членів, взаємодопомоги та взаємовідповідальності, неприпустимості втручання у справи сім'ї та безперешкодного здійснення та захист членами сім'ї, включаючи дітей своїх прав. Ст. 1 цього кодексу визначає засади шлюбу, особисті немайнові та майнові права і обов'язки подружжя, підстави виникнення, зміст особистих немайнових і майнових прав та обов'язків батьків і дітей, усиновлювачів та усиновлених, інших членів сім'ї та родичів [5].

Окрім вищезгаданих, дитина має й інші, передбачені Сімейним кодексом України, Законом України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми», Законом України «Про освіту», права: бути вислуханою батьками, іншими членами сім'ї, посадовими особами з питань, що стосуються її особисто, а також з питань сім'ї; власності на майно, придбане батьками або одним з них для забезпечення розвитку, навчання та виховання (одяг, іграшки, книги, музичні інструменти, спортивне обладнання); з 14 років брати участь у розпорядженні аліментами, які одержані для її утримання, а також і на самостійне одержання аліментів та розпорядження ними; з 16 років змінити своє прізвище та ім'я у порядку, встановленому законом; противитися неналежному виконанню батьками своїх обов'язків щодо неї; звернутися за захистом своїх прав та інтересів до органу опіки та піклування, інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадських організацій, а з 14 років – безпосередньо до суду тощо [9, 10].

Закон України «Про охорону дитинства» визначає завдання політики держави на користь дітей, такі як здійснення прав дітей, гарантованих Конституцією України; заборона їх дискримінації та відновлення прав дітей у випадках їх порушень; формування нормативної бази гарантій прав дитини та допомога у фізичному, інтелектуальному, психічному, духовному та моральному розвитку дітей, вихованню в них патріотизму та громадськості.

Закон «зачіпає» комплекс правових, соціальних, житлових та інших прав дитини, визначає відповідальність осіб, винних у порушенні прав дітей та заподіяння їм шкоди.

Основне навантаження щодо захисту законних прав та інтересів дитини лягає на батьків, а в органах освіти, охорони здоров'я, соціального розвитку, а також у правоохоронній сфері тощо - на співробітників та фахівців. Захищати права дітей покликаний також представник Уповноваженого Верховною Радою України з питань дотримання прав дитини та сім'ї.

В Україні проголошені та реалізовані права дітей, які мають на меті сприяти як індивідуалізації особистості; збереження фізичної недоторканності та недоторканності внутрішнього світу. Але чинне законодавство містить значну кількість прогалин, що не дозволяють повною мірою захистити права дітей.

Так, кожна дитина в Україні має право знати своїх батьків, але у разі усиновлення у сімейному законодавстві прямо передбачено норму, що регулює таємницю усиновлення, що обмежує назване вище право. Особи, винні у розголошенні таємниці усиновлення без згоди усиновлювача, притягуються до кримінальної відповідальності відповідно до ст. 168 Кримінального кодексу України. У юридичній науці обговорюється питання про співвідношення права дитини знати своїх батьків та таємниці усиновлення. Окремі вчені пропонують ввести відкрите усиновлення за аналогією з деякими західними країнами. Розкриття таємниці усиновлення є порушенням норми, передбаченої Конституцією України з метою охорони приватного життя громадян. Таємниця усиновлення покликана захищати інтереси дитини, забезпечуючи йому комфортні психологічні умови перебування у сім'ї усиновлювачів. Винятком із цього правила слід визнати випадки, коли бажання громадянина знати своє походження необхідно йому для визначення генетичної історії сім'ї та знаходження біологічних зв'язків у випадках діагностики спадкових захворювань, запобігання

шлюбом із близькими кровними родичами тощо.

Одним із життєво важливих прав дитини, що забезпечують її нормальний розвиток, а також фізичне та психічне здоров'я, є право на місце проживання. Дитина, перебуваючи в залежності від батьків, не має змоги самостійно захищати свої права, внаслідок свого малого віку та фінансової невіддатності забезпечити себе житлом. Тому батьки мають забезпечити йому реалізацію цього права, а держава – створити необхідні гарантії для виконання батьками цього обов'язку. Це, зокрема, відбувається при окремому проживанні дитини та батька – власника житлового приміщення, оскільки згідно з Житловим кодексом України (ст. 64) до членів сім'ї власника житлового приміщення відносяться тільки ті, що проживають разом із дітьми [6].

У юридичній літературі існує думка про те, що дитина, яка залишилася після розірвання шлюбу проживати з одним із батьків, у якого немає житлового приміщення у власності, але який отримує аліменти від іншого батька, не може вважатися членом сім'ї власника. Але слід зауважити, що розлучення батьків не тягне за собою припинення юридичного зв'язку з дітьми (окрім випадків, коли один з батьків позбавлений батьківських прав за рішенням суду, але і в цьому випадку батьківські обов'язки залишаються), що стосується і права на житло. У силу наявності кровних зв'язків та спорідненості факт існування сімейних відносин не може залежати від спільного або окремого проживання або наявності або відсутності родинних почуттів між батьками та дітьми.

Іншою проблемою у забезпеченні права дитини на житло є відсутність його захисту у тих випадках, коли батьки здійснюють угоди з житлом, на яке у дитини є право власності або право на проживання. Дозвіл органів опіки та піклування батькам на відчуження житлового приміщення умовою придбання ними іншого житла, передбаченого законодавством, не гарантує дотримання прав дитини на житло, оскільки не може примусити батьків до придбання житла, крім того, ситуацію посилює відсут-

ність чітких вимог до житлового приміщення, що купується в цьому випадку. Вирішення цього питання, можливо, полягає у наданні органам опіки та піклування права на контроль, що передбачає повноваження перевіряти наступну за відчуженням нерухомого майна угоду та звертатися до суду з вимогою про визнання такої угоди недійсною у разі встановлення факту порушення прав дитини.

Ще однією, досить значною, проблемою є домашнє насилля, у відповідності до п. 3 ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» домашнє насилля - діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насилля, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь [8].

Домашнє насилля – це не лише одна з найпоширеніших, важких та травматичних життєвих ситуацій, але й одне з найпоширеніших порушень прав людини. Домашнє насилля тривалий час сприймалося як «приватне питання» окремої особи, але сучасна концепція прав людини надає можливості для зміни подібного сприйняття та переведення цієї проблеми у статус колективної, яку має вирішувати все суспільство загалом. Насилля є однією з найгостріших соціальних проблем, оскільки воно не лише відбивається безпосередньо на самих жертвах, а й дестабілізує суспільство загалом, несе загрозу соціальному порядку. Поширеною формою насильства виступає побутове (домашнє) насилля щодо дітей, що деструктивно впливає на інститут сім'ї та моральний стан суспільства. Сім'я є одним із базових соціальних інститутів, благополуччя та соціальне самопочуття її членів безпосередньо взаємопов'язані з суспільним благополуч-

чям. Тому забезпечення здорового клімату у сім'ї, запобігання будь-яким проявам агресії та жорстокості з боку її членів вкрай важливі.

Дорослі мають низку соціальних переваг перед дітьми: як у галузі цілепокладання, так і у сфері засобів досягнення своїх цілей. У плані цілепокладання: дорослі, як правило, соціалізовані, адаптовані до своїх соціальних ролей, які враховують систему громадських заборон, санкцій та фізичних наслідків своїх вчинків, чого немає у дітей. Тому завдання дорослих у сім'ї – передати цей соціальний досвід дітям, скоригувавши його на менші можливості та соціальні ролі дитини. З позиції ресурсів, у дорослих теж є значні переваги: вони фізично сильніші за дітей, у них вищий соціальний статус. Ці обставини створюють умови для диктату дорослих щодо дітей, а низці культур – та для використання насильства щодо дітей.

Таким чином, домашнім насильством над дітьми є використання фізичної сили, психологічного, економічного тиску, сексуального примусу щодо дітей для придушення їх волі та «придбання» над ними влада.

Виходячи з наведеного визначення, до видів домашнього насильства над дітьми можна віднести: 1) фізичне насильство; 2) психологічне (емоційне) насильство; 3) сексуальне насильство; 4) економічне насильство.

Фізичне насильство належить до одного з найпоширеніших видів насильства. Воно полягає, насамперед, у нанесенні ударів, поштовхів, стусанів, використання сторонніх предметів для заподіяння болю. Фізичним насильством можуть бути визнані ляпаси, хапання, кидання, удушення, залякування, ненадання допомоги тощо. Крайньою формою фізичного насильства є катування, заподіяння тяжкої шкоди здоров'ю, завдання травм, несумісних з життям.

Фізичне насильство стосовно дітей може відбуватися у сім'ях з різним соціальним статусом, проте найчастіше подібні випадки виявляються: 1) у неповних або малозабезпечених сім'ях; 2) у сім'ях, у яких один або обидва батьки не є біологічними; 3) у сім'ях, у яких обидва батьки є безробітними;

4) у сім'ях, у яких один або обидва батьки є алко- чи наркозалежними; 5) у сім'ях, у яких один або обидва батьки або інші члени сім'ї мають кримінальне сьогодення чи минуле; 6) у сім'ях з низьким рівнем освіти та культури всередині сім'ї; 7) за наявності у дитини психічних, розумових або фізичних відхилень тощо.

Імовірність жорстокого поводження з дитиною підвищується, як правило, за наявності сукупності факторів. До таких факторів можна віднести насильство, пережите в дитинстві батьками; важку життєву ситуацію, у яку потрапила сім'я; фінансові проблеми сім'ї; соціально-економічні кризи в країні тощо.

Фізичне насильство над дітьми може спричинити такі наслідки для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, як страх до батьків або дорослих, агресивність, замкнутість, відсутність дружніх відносин з однолітками, низька успішність у школі, пасивність, втеча з дому, жорстокість до тварин; у підлітків - бродяжництво, вживання алкоголю та наркотиків, депресія, суїцидальні спроби.

Психологічне чи емоційне насильство проявляється у вербальних (словесних) образах, шантажі, висловлювання загроз контролю над життям жертви, у тому числі у соціальних мережах, над колом її спілкування, її розпорядком дня, примус до скоєння будь-яких дій, руйнування особистих речей жертви тощо. Психологічне насильство над дітьми також є одним з найпоширеніших видів насильства і може бути як самостійно, так і поряд з іншим видом насильства в родині. Психологічне насильство може призвести до депресивного стану, страх, почуття тривоги, суїцидальні думки жертви, фізичне нездужання, загострення хронічних захворювань тощо.

У дітей, які пережили психологічне насильство в сім'ї, спостерігається комплекс наслідків у вигляді відставання у психічному та фізичному розвитку, зниження інтелектуальних здібностей, замкнутості, підвищеної довірливості або, навпаки, підвищеного страху перед незнайомими людьми, труднощів у спілкуванні з однолітками,

поганої успішності у навчанні, низької самооцінки та підвищеної тривожності.

Сексуальне (статеве) насильство - це примус до статевого акту або інших сексуальних дій через застосування загроз, сили та придушення волі жертви. Наслідки сексуального насильства є найбільш руйнівними. Дослідження сексуальних маніяків, педофілів показує, що щодо більшості з них у дитинстві (юності) були скоєні протиправні дії сексуального характеру (у тому числі та членами сім'ї). Дуже великий відсоток самогубств відбувається не на ґрунті фізичного чи психологічного насильства, а саме після скоєння сексуального насильства.

Економічне насильство може полягати у відмові від утримання членів сім'ї, у найсуворішому контролі над витратами членів сім'ї, приховування власних доходів, витрати кривдником сімейних грошей тільки на власні потреби, самостійне прийняття більшості фінансових рішень тощо.

Крім перерахованих видів насильства щодо дітей, можна назвати ще такий вид насильства, як нехтування дитиною. Цей вид насильства полягає у невиконанні батьками своїх функцій (відсутність турботи).

Під нехтуванням дитиною розуміється регулярне невиконання батьками або особами, які їх замінюють, своїх обов'язків із задоволення потреб дитини, життєво необхідних для його правильного розвитку. Це можуть бути потреби емоційного характеру, потреби в їжі, догляду, медичної допомоги, освіти. Нехтування дитиною також має негативні наслідки, до яких можна віднести затримки у розвитку дитини, погіршення здоров'я, проблеми в адаптації. Ознаками нехтування є: відставання у фізичному чи психомовному розвитку, часті захворювання, травми, агресивність, девіантна поведінка, невивіркова довірливість, зовнішній вигляд дитини тощо.

У рамках первинних та віддалених наслідків насильства можуть виникати посттравматичні стресові розлади, особистісні порушення психіки, девіантна сексуальна та аутодеструктивна поведінка, алкоголізм, наркоманія. Крім суттєвої фізичної шкоди, здоров'ю потерпілих - дітей від насильницьких посягань потрібно враховувати і

морально-психологічний збиток, який не піддається оцінці та може дати «знати» про себе через багато років.

Проблема боротьби з домашнім насильством у цілому, над дітьми зокрема, є дуже складною у світлі того, що існує безліч перешкод до його запобігання. Такими перешкодами можуть служити неготовність жертви вживати заходів, бездіяльність працівників правоохоронних органів за відсутності фізичної шкоди, відсутність невідкладних механізмів захисту або навіть необізнаності про їх існування. Доцільно у таких ситуаціях проводити відповідний комплекс заходів щодо закріплення слідів кримінального правопорушення (насильства), незалежно від позиції потерпілого. Потрібно суміщення різних багатопрофільних технологій роботи з дітьми, так як надзвичайно важливо, щоб дитина, що знаходиться в кризовому та небезпечному фізичному та душевному для здоров'я стану або зазнала домашнього насильства, мала можливість отримувати консультації, повну інформацію з юридичних (правових) питань, психологічну підтримку.

Потрібне створення системи взаємопов'язаних та скоординованих між собою заходів, що здійснюються державними органами, громадськими об'єднаннями, окремими громадянами з метою нейтралізації, блокування або усунення тих чи інших криміногенних факторів у сфері домашнього насильства над дітьми.

В Україні, на законодавчому рівні, має чинність низка нормативно-правових актів щодо профілактики та запобігання домашнього насильства щодо дітей, серед яких є: Конституція України; Конвенція ООН про права дитини; Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства; Європейська конвенція про здійснення прав дітей; Цивільний кодекс України; Сімейний кодекс України; Кримінальний кодекс України; Кодекс України про адміністративні правопорушення; Закон України «Про охорону дитинства»; Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»; Постанова Кабінету Міністрів України від 22 серпня

2018 року № 658 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі»; Постанова Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 року № 866 «Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини»; Наказ Міністерства у справах сім'ї, молоді та спорту України та Міністерства внутрішніх справ України від 07 вересня 2009 року № 3131/386 «Про затвердження Інструкції щодо порядку взаємодії структурних підрозділів, відповідальних за реалізацію державної політики щодо попередження насильства в сім'ї, служб у справах дітей, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та відповідних підрозділів органів внутрішніх справ з питань здійснення заходів з попередження насильства в сім'ї»; Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 01 лютого 2019 року № 278 «Порядок проведення та документування результатів медичного обстеження постраждалих осіб від домашнього насильства, та надання їм медичної допомоги»; Наказ Міністерства освіти і науки України від 02 жовтня 2018 року-№ 1047 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодія педагогічних працівників із іншими органами та службами»; Лист Міністерства освіти і науки України від 18 травня 2018 року № 1/11-548 «Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству»; Лист Міністерства освіти і науки України від 30 жовтня 2018 року № 1/9-656 «Про перелік діагностичних методик щодо виявлення та протидії домашньому насильству відносно дітей».

Висновки

У законодавстві та правозастосовній практиці України проголошені та реалізуються права дитини, зафіксовані у міжнародних договорах. Ступінь захисту прав дитини залежить від обставин та особливостей кожної ситуації, наявності вже заподіяної чи потенційної шкоди добробуту дитини.

Своєчасна ідентифікація випадків порушення прав дитини та звернення суспільної уваги повинні сприяти розробці та прийняттю адекватних сучасним умовам скоординованих технологій та механізмів захисту прав дітей. Взаємодія між державними установами, правоохоронними органами, органами охорони здоров'я, кризовими центрами має особливе значення. При цьому важливо, щоб усі ці структури працювали в тісному контакті, а постраждалі – діти від порушення їхніх законних прав, свобод та інтересів могли отримувати всебічну підтримку та своєчасну кваліфіковану допомогу. Подолання, запобігання та профілактика порушення прав дитини неможлива без об'єднаних зусиль усіх структур суспільства.

Література

1. Закон України «Про охорону дитинства». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 30, ст.142.
2. Декларація прав дитини. Прийнята резолюцією 1386 (XIV) Генеральної Асамблеї ООН від 20 листопада 1959 року. URS: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_384#Text (дата звернення: 01.12.2021).
3. Конвенція про права дитини. URS: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text (дата звернення: 01.12.2021).
4. Закон України «Про громадянство України». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 13, ст.65.
5. Сімейний кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 21-22, ст.135.
6. Житловий кодекс Української РСР. Відомості Верховної Ради (ВВР), 1983, Додаток до № 28, ст.573.
7. Опольська Н.М. Правове забезпечення прав та свобод дитини в Україні (загальнотеоретичний аспект): автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01. Київ, 2010. 22 с.
8. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 5, ст.35.

9. Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 5, ст.21.

10. Закон України «Про освіту». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380.

CHILDREN'S RIGHTS AND SOME ISSUES RELATED TO THEIR APPLICATION

In a legal society, every citizen is endowed with the rights and freedoms granted to him from birth, which must be recognized, respected and protected by the state, citizens are provided with judicial protection that guarantees the full rights, freedoms and legitimate interests. As this circumstance is not limited by

any exceptions, persons who have not reached 18 years of age (adulthood, ie full legal capacity) also have a set of such rights.

For several years in the legal literature, the media, the issues of realization and protection of children's rights, the facts of rude and sometimes inhuman treatment of the child do not lose relevance and topicality. Concerns about the realization of children's rights are manifested at all levels (national and international). Because humanity in general and the state in particular are concerned about the ability of future generations to guarantee the viability of society and its future prosperity, including Ukraine.

Keywords: *rights, person, citizens, child, violation, legislation.*